

Monika Jagielska

Rejestr testamentów

1. Problematyka stworzenia rejestrów testamentów (krajowych czy międzynarodowych) nabiera dosyć istotnego znaczenia w związku z coraz powszechniejszym przemieszczaniem się obywateli wewnątrz czy poza granice państwa, w którym znajduje się ich miejsce zamieszkania. Owe migracje mają związek np. ze zmianą miejsca pracy, sprawami rodzinnymi (małżeństwo z obywatelem innego kraju) lub nawet zmianą miejsca zamieszkania z uwagi na warunki klimatyczne, czy pogodowe. Zjawiska te powodują, że coraz więcej osób sporządza testamenty w miejscu, a nawet państwie innym niż miejsce ich zamieszkania. W tej sytuacji, w braku wymogu złożenia testamentu w sądzie, u notariusza czy w innej instytucji, spadkobiercy są często nieświadomi ani istnienia, ani miejsca znajdowania się testamentu sporządzonego przez taką osobę, stąd też użytecznym wydaje się stworzenie systemu rejestrowego, pozwalającego na ustalenie, czy osoba zmarła pozostawiła testament, jakie są relacje między poszczególnymi testamentami i gdzie są złożone¹.

Kwestia stworzenia stosownego rejestru została po raz pierwszy poruszona już w 1950 r. w Madrycie podczas kongresu notariuszy. Prace nad opracowaniem podstaw prawnych dla stworzenia rejestru testamentów zainicjowane zostały w 1967 r. w ramach Rady Europy przez przyjęcie Rekomendacji nr 481, polecającej Komitetowi Ministrów podjęcie działań w celu zbadania (za pośrednictwem Europejskiego Komitetu ds. Współ-

¹ Szerzej L. Weyts, *Central Register for Wills: A Successful European Experiment*, Notarius International 2001, nr 1, s. 16 i nast.

pracy Prawnej) możliwości wdrożenia takiego systemu. Zagadnienie to zostało wprowadzone do Międzypaństwowego Programu Prac Radu Europy na lata 1968-69, a powołany w tym celu podkomitet miał za zadanie przygotować projekt odpowiedniej konwencji. W pracach jego pracach uczestniczyli przedstawiciele Belgii, Danii, Francji, Niemiec, Włoch, Luksemburga, Holandii, Szwajcarii, Turcji i Wielkiej Brytanii, a także reprezentanci Konferencji Haskiej Prawa Prywatnego Międzynarodowego i Międzynarodowej Unii Notariatu Łacińskiego (zrzeszającej notariuszy z ponad siedemdziesięciu krajów, w tym z Polski). Prace podkomitetu skoncentrowały się najpierw na porównawczoprawnej analizie rozwiązań występujących już w poszczególnych systemach prawnych, a zwłaszcza w Centralnym Rejestrze Holenderskim, rejestrze niemieckim dla cudzoziemców, a także w procedurach rejestracji testamentów obowiązujących w Anglii i Walii, by w końcu zaowocować stworzeniem projektu stosownej konwencji – Konwencji Rady Europy o Rejestrze Testamentów, otwartej do podpisu 16 maja 1972 r. w Bazylei (zwanej dalej Konwencją Bazylejską).

W odróżnieniu od innych konwencji, Konwencja Bazylejska nie nosi w tytule nazwy europejska. Zabieg ten miał na celu zachęcenie państw niebędących państwami członkowskimi Rady Europy do przystąpienia do niej.

2. Celem Konwencji² jest ustanowienie systemu rejestru testamentów, umożliwiającego testatorowi dokonanie rejestracji testamentu w wyznaczonym dla tego celu organie, nie tylko w państwie, w którym znajduje się jego miejsce zamieszkania, lecz także w każdym innym państwie, a tym samym ułatwienie ujawnienia istnienia testamentu już po śmierci testatora³. Zdaniem komitetu opracowującego Konwencję, stworzenie jednego rejestru o charakterze międzynarodowym nie byłoby celowe, stąd też w Konwencji proponuje się stworzenie rejestrów krajowych połączonych z regulacją o współpracy międzynarodowej pomiędzy odpowiednimi organami jej, którym rejestracja została powierzona. W celu wprowadze-

² Tekst Konwencji Bazylejskiej w języku angielskim jest dostępny na <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Word/077.doc> (09.01.2006 r.).

³ Patrz też Raport Wyjaśniający do Konwencji dostępny na <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Html/077.htm> (09.01.2006 r.).

nia w życie jej postanowień każde państwo ustanowi albo wskaże organ lub organy odpowiedzialne tak za wpis do rejestru, przewidziany postanowieniami niniejszej Konwencji, jak i za rozpatrywanie wniosków o udzielenie informacji składanych w trybie art. 8.2 konwencji.

Każde państwo ma obowiązek wyznaczyć lub powierzyć stosowne kompetencje organom lub organowi odpowiedzialnemu za dokonanie rejestracji. Do jego zadań należeć będzie udzielanie, po śmierci testatora, informacji osobom zainteresowanym. Każde państwo wyznaczy także podmiot odpowiedzialny za ułatwienie współpracy międzynarodowej w tej kwestii. Zadaniem państwa staje się więc stworzenie odpowiedniego rejestru testamentów, umożliwiającego ustalenie istnienia testamentu po śmierci testatora, faktu jego sporządzenia oraz miejsca przechowywania. Państwa-strony Konwencji określą ilość tworzonych rejestrów i wskażą organy odpowiedzialne za rejestrację. Proponuje się np. stworzenie rejestrów regionalnych zamiast jednego rejestru obejmującego terytorium całego kraju czy też powierzenie stosownych kompetencji organom rejestracyjnym, np. rejestrującym urodzenie człowieka. W momencie zgonu osoby organ taki powiadamiałby o tym fakcie notariusza bądź inny podmiot, u którego testament został zdeponowany. Zadaniem powołanego organu jest występowanie do odpowiednich podmiotów zagranicznych o dokonanie rejestracji (w myśl art. 6 konwencji) oraz udzielanie odpowiedzi na zapytania napływające z innych państw członkowskich (stosownie do art. 8 konwencji). Każde państwo-strona ma obowiązek poinformować Sekretariat Generalny Rady Europy o nazwie i adresie owego organu. Dzięki stworzeniu takiej procedury notariusz, podmiot władzy publicznej lub inna kompetentna osoba może kierować do odpowiedniego podmiotu krajowego wniosek o zarejestrowanie testamentu w innym państwie, bez konieczności odwoływania się do kanałów dyplomatycznych. Podmiotem tym może być krajowy podmiot rejestrujący, o ile w danym systemie przewidziano instytucję centralnego rejestru. W państwach o zdecentralizowanym systemie rejestrowym należy wskazać jeden podmiot: któryś z rejestrów regionalnych bądź inny organ władzy publicznej, np. Ministerstwo Sprawiedliwości czy też podmiot prywatny, np. organizację notarialną.

Zgodnie z postanowieniami Konwencji rejestracji podlegają:

1) testamenty sformalizowane sporządzane przed notariuszem, władzą publiczną lub inną osobą upoważnioną do przyjęcia odpowiedniego oświadczenia, a także zdeponowane u osoby bądź podmiotu władzy publicznej, o ile łączy się to z wydaniem formalnego aktu zdeponowania;

2) testamenty holograficzne zdeponowane u notariusza, organu władzy publicznej lub innego podmiotu upoważnionego przez prawo, bez wydania formalnego aktu zdeponowania, o ile przepisy tego prawa dopuszczają taki depozyt. Testator może sprzeciwić się rejestracji, o ile prawo wewnętrzne nie wyklucza takiej możliwości.

Zmiana czy odwołanie testamentu zarejestrowanego powinno także podlegać rejestracji, jeżeli zostało dokonane w formie wymaganej dla jej dokonania. Istnieje możliwość wyłączenia stosowania przepisów o obowiązkowej rejestracji w odniesieniu do testamentów wojskowych.

Jak zatem widać, rejestracja nie zawsze ma charakter obowiązkowy, jednakże każde państwo może rozszerzyć przewidziany w Konwencji system rejestracji na testamenty nieprzewidziane w jej art. 4 (wyżej wymienione) lub inne czynności wywierające skutki w sferze spadkobrania.

Konwencja nie definiuje pojęcia testamentu formalnego, pozostawiając to ocenie prawa wewnętrznego. Powinien to być jednak testament sporządzony przez notariusza, organ państwowy (np. sąd) lub inny upoważniony.

Testamenty holograficzne podlegają obowiązkowej rejestracji tylko w razie łącznego wypełnienia dwóch przesłanek: dopuszczenia przez prawo państwa zdeponowania dokonanie takiego nieformalnego depozytu i braku sprzeciwu testatora.

Powyższe zasady dotyczą wyłącznie testamentów sporządzonych przez organy do tego upoważnione, wykonujące swe funkcje na terytorium lub w imieniu państwa-strony (konsul). Państwom pozostawiono swobodę decydowania o rejestrowaniu testamentów sporządzonych za granicą przed obcym organem (art. 11 konwencji).

W celu zachowania aktualności rejestru zmiany odnoszące się do testamentu powinny także podlegać rejestracji. Jest ona obowiązkowa przy zachowaniu odpowiednich wymogów formalnych. W ten sposób twórcy Konwencji starali się uniknąć ingerowania w postanowienia prawa wewnętrznego co do wymogów formalnych rozrządzeń testamentowych,

poddając ich rejestrację takim samym wymogom formalnym jak stosowane w odniesieniu do testamentu pierwotnego.

Ujęcie takie może prowadzić do braku aktualności rejestru, w odniesieniu do testamentu sformalizowanego, który następnie został odwołany na mocy testamentu holograficznego, co do którego testator sprzeciwił się rejestracji.

Rejestracja jest co do zasady dokonywana na żądanie notariusza, np. organu władzy publicznej lub innego podmiotu upoważnionego. Jeżeli zatem testator pragnie zarejestrować testament holograficzny, powinien zdeponować go u podmiotu odpowiedzialnego za dokonanie rejestracji. Jeżeli prawo wewnętrzne dopuszcza deponowanie testamentu bez konieczności dochowania szczególnej formy złożenia do depozytu, testator może zwrócić się do organu deponującego o dokonanie rejestracji. Państwo-strona Konwencji może w przepisach prawa wewnętrznego przewidzieć sytuacje, w których testator będzie miał możliwość samodzielnego dokonania rejestracji (np. w odniesieniu do testamentów sporządzanych w szczególnych okolicznościach, pod nieobecność czynnika urzędowego). Prawo wewnętrzne powinno wówczas określać zasady (procedury) dokonania rejestracji przez testatora (takie, jak forma czy działanie przez przedstawiciela).

Rejestracja nie zależy od pochodzenia czy miejsca pobytu testatora. By zwrócić się o jej dokonanie nie musi zamieszkiwać czy być obywatelem państwa, w którym o rejestrację występuje. Wystarczy, by testament albo inna czynność została sporządzona lub zdeponowana w odpowiednim organie w tym państwie. Podmiot upoważniony może żądać dokonania rejestracji nie tylko w państwie, w którym testament sporządzono lub zdeponowano, lecz także – za pośrednictwem odpowiedniego organu krajowego – w innym państwie-stronie Konwencji.

Obok rejestracji dokonanej w danym państwie testator może zwrócić się o dokonanie dodatkowej rejestracji w innym państwie-stronie, w którym istnieje system rejestrowy. Każdy rejestr jest więc z założenia otwarty dla wszystkich, którzy uznają za potrzebne dokonanie rejestracji, bez względu na ich pochodzenie czy domicyl. Testator ma pełną swobodę wyboru rejestru (ów). Nie musi wykazać swego interesu. Do zarejestrowania testamentu w obcym rejestrze konieczne jest jedynie uprzednie zarejestro-

wanie go w rejestrze państwa, w którym został sporządzony lub zdeponowany.

Żądanie zarejestrowania testamentu powinno zawierać co najmniej imię i nazwisko (ew. nazwisko panięskie) testatora (osoby sporządzającej czynność), datę i miejsce (ew. kraj) urodzenia, adres (domicyl), naturę i datę sporządzenia czynności podlegającej rejestracji, nazwisko i adres notariusza bądź osoby upoważnionej, przed którą czynność sporządzono (zdeponowano). Informacje te pozostają w rejestrze w formie określonej przez przepisy prawa wewnętrznego państwa. One także winny określać czas pozostawiania testamentu w rejestrze.

Wpis w rejestrze pozostaje niejawnym do chwili śmierci testatora. Oznacza to, że nie tylko treść testamentu lub czynności pozostaje niejawną, lecz także sam fakt rejestracji. W chwili śmierci testatora każda osoba może otrzymać informacje z rejestru na podstawie odpisu zaświadczenia o jego śmierci lub innego wystarczającego dowodu. O tym, czy dowód jest wystarczający decyduje organ, do którego zwrócono się z prośbą. W odniesieniu do testamentów wspólnych, sporządzonych przez dwie lub więcej osób, rozwiązania powyższe stosuje się w razie śmierci któregoś z testatorów. W odniesieniu do systemów prawnych nieuznających testamentów wspólnych stosuje się art. 10 konwencji.

Ujawnieniu podlega tylko sam fakt istnienia testamentu lub czynności i miejsce jego zdeponowania, nie zaś jego treść.

Świadczenie usług między państwami-stronami jest nieodpłatne.

Konwencja nie narusza postanowień prawa wewnętrznego państw-stron co do ważności testamentów i innych czynności w niej przewidzianych. W ten sposób twórcy starali się podkreślić, że jednym z pryncypiów Konwencji jest respektowanie swobody państw-stron w zakresie decydowania o ważności testamentów. Kwestia ta rozstrzygana jest w oparciu o prawo wewnętrzne, wskazane odpowiednimi normami kolizyjnymi.

Każde państwo może także, jak już wcześniej wspomniano, swobodnie zdecydować o rozszerzeniu stosowania rejestru na testamenty sporządzone w innej formie niż określona w art. 4 konwencji, a także na inne czynności wywierające skutki w sferze dziedziczenia i zasad rejestracji (np. czy jest ona obligatoryjna, czy fakultatywna). Dotyczy to przykładowo niezdeponowanych testamentów holograficznych, testamen-

tów sporządzanych za granicą, testamentów szczególnych, umów małżeńskich, umów o dziedziczenie czy o zrzeczenie się dziedziczenia.

3. Idea stworzenia rejestru testamentów została przyjęta i zrealizowana w wielu państwach, które bądź ratyfikowały Konwencję Bazylejską, bądź też wprowadziły rozwiązania własne (np. w Quebecu), wzorowane m.in. na jej postanowieniach⁴. Konwencję, jak do tej pory, ratyfikowały: Belgia, Cypr, Hiszpania, Holandia, Francja, Irlandia, Luksemburg, Portugalia, Turcja i Włochy. Rejestr testamentów o centralnym charakterze występuje ponadto w Austrii, Danii, Grecji i Szwajcarii. Nie widzą potrzeby jego tworzenia Niemcy czy Szwecja, które kwestię deponowania testamentu pozostawiają w gestii samego testatora. Może on to uczynić u notariusza bądź niekiedy we właściwym sądzie. Dodatkowo w Wielkiej Brytanii testamenty mogą być deponowane u adwokata albo w banku.

Dla porównania przyjętych rozwiązań prawnych należy skoncentrować się na kilku kwestiach:

- 1) podmiocie odpowiedzialnym za prowadzenie rejestru i udzielanie informacji,
- 2) podmiocie zobowiązanym do zgłoszenia rejestracji,
- 3) charakterze czynności podlegających rejestracji,
- 4) wymogach formalnych rejestracji,
- 5) możliwości wglądu i dokonywania modyfikacji informacji za życia testatora
- 6) wglądzie do rejestru po śmierci testatora⁵.

Najczęściej prowadzenie rejestru pozostaje w kompetencji notariatu. Tak jest np. w Belgii, gdzie rejestracji w Centralnym Rejestrze Testamentów dokonuje Belgijska Królewska Federacja Notariuszy. Spotkać można także i inne rozwiązania, np. we Włoszech rejestracja w Centralnym Rejestrze Testamentów podlega Ministrowi Sprawiedliwości. Podobne rozwiązanie przyjęto także pierwotnie w Holandii, niemniej jednak, po-

⁴ Patrz też J. P a z d a n, *Ku jednolitemu międzynarodowemu prawu spadkowemu*, Rejent 2005, nr 3, s. 17.

⁵ Szerzej P. G h o r a i n, *Best practices survey of the Convention on the establishment of a scheme of registration of wills* (ETS No. 77, Bale, 16 May 1972), dostępny na [http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Legal_co-operation/Steering_Committees/CDCJ/Documents/2000/CDCJ\(2000\)10E.pdf](http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Legal_co-operation/Steering_Committees/CDCJ/Documents/2000/CDCJ(2000)10E.pdf) (09.01.2006 r.).

cząwszy od 2006 r. prowadzenie rejestru przekazane zostanie notariuszom.

Czynnościami podlegającymi rejestracji są przede wszystkim testamenty. Można jednak zauważyć próby rozszerzenia rejestru na inne czynności mogące rodzić skutki prawne w zakresie dziedziczenia. Należą tu m.in. umowy małżeńskie zawierające rozrządzenia na wypadek śmierci czy ustalenia rozwodowe odnoszące się do małżeńskich umów majątkowych (podlegające rejestracji wedle prawa belgijskiego i francuskiego), dokumenty zawierające oświadczenie o zrzeczeniu się zapisu lub dziedziczenia, umowy między partnerami (PACS we Francji, *legal cohabitation* w Belgii, związek zarejestrowany w Holandii). W Luksemburgu rejestracji podlegają także darowizny między małżonkami na wypadek śmierci.

Wymogi formalne rejestracji określa art. 7 konwencji. Uszczegółowieniu w poszczególnych systemach prawnych podlega np. kwestia okresu pozostawania testamentu w rejestrze. I tak, przykładowo w Belgii wpis pozostaje w rejestrze do 5 lat od śmierci testatora lub do jego 110 urodzin, we Włoszech przez 10 lat, a następnie przekazywany jest do archiwów. W praktyce zatem czas pozostawania w rejestrze jest nieograniczony.

W Belgii rejestracja jest otwarta dla wszystkich obywateli, wpis pozostaje tajny do śmierci testatora, jedynie notariusz, który dokonał rejestracji, może konsultować się z Centralnym Rejestrem Testamentów. We Włoszech rejestracja jest otwarta dla notariuszy i władz publicznych wszystkich krajów. W obu krajach wpis pozostaje tajny do śmierci testatora, a po jego śmierci każda osoba legitymująca się zaświadczeniem o śmierci testatora może żądać udzielenia informacji o istnieniu testamentu i miejscu jego zdeponowania. W Portugalii rejestracja jest ograniczona do aktów sporządzanych w tym kraju albo za pośrednictwem konsula portugalskiego. Wpis pozostaje tajny do śmierci testatora; informacji może żądać sam testator lub jego przedstawiciel, po śmierci testatora zaś każda osoba legitymująca się aktem jego zgonu.

Osobami odpowiedzialnymi za żądanie rejestracji są zazwyczaj notariusze, chociaż krąg ten bywa rozszerzany np. o podmioty władzy publicznej, odpowiedzialne za sporządzanie innych czynności podlegających rejestracji (Belgia) czy za deponowanie testamentów (Włochy).

Badania statystyczne wykazują, że instytucja rejestracji testamentów znajduje dość szerokie zastosowanie praktyczne. W ciągu 40 lat funk-

cjonowania rejestru w Quebecu zarejestrowano ponad 6 milionów testamentów. W Francji rejestr liczy obecnie ponad 14 milionów wpisów.

4. Kwestia stworzenia jednolitego systemu rejestru testamentów w Europie jest także przedmiotem zainteresowania organów wspólnotowych. W opracowanym na zlecenie Komisji WE przez Niemiecki Instytut Notarialny raporcie⁶ zwraca się uwagę, że istnienie jednolitego systemu rejestracji testamentów ułatwiłoby prowadzenie transgranicznych postępowań spadkowych⁷, stąd też proponuje się wprowadzenie zunifikowanego systemu krajowych rejestrów testamentów, opartego na rozwiązaniach Konwencji. Postuluje się także zapewnienie swobodnego dostępu do nich⁸.

Podobne postulaty podnoszone są także przez inne gremia, takie jak Konferencję Notariatów Unii Europejskiej (CNUE) oraz Międzynarodową Unię Notariatu Łacińskiego. Dotyczą one zmodyfikowania i rozszerzenia stosowania zasad Konwencji na wszystkie kraje europejskie, a także wprowadzenia wpisu do europejskiego rejestru testamentów na nośniku informatycznym⁹.

Propozycja stworzenia rejestru testamentów została także poddana pod rozagę w opublikowanej przez Komisję WE 1 marca 2005 „Zielonej Księdze” w sprawie dziedziczenia i testamentów (COM(2005) 65 final). Postawione w niej pytania dotyczą potrzeby stworzenia podstaw prawnych systemu rejestracji testamentów we wszystkich państwach członkowskich, wprowadzenia centralnego rejestru i zasad jego funkcjonowania (pytania 36 i 37 „Zielonej Księgi...”). Rozważana jest także możliwość stworzenia międzynarodowej sieci obejmującej poszczególne rejestry.

⁶ Opublikowany wraz z materiałami dodatkowymi w: Deutsches Notarinstitut, *Les Successions Internationales dans l'UE Perspectives pour une Harmonisation*, Bruxelles 10-11.05.2004 r.

⁷ Patrz też T. P a j o r, *O projekcie harmonizacji międzynarodowego prawa spadkowego w Unii Europejskiej*, [w:] *Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Sołtyśkiemu*, red. A. Nowicka, Poznań 2005, s. 879-881.

⁸ J. P a z d a n, *Ku jednolitemu...*, s. 20.

⁹ R. S z t y k, *Czynności notarialne w obrocie prywatnym międzynarodowym. Referaty wygłoszone podczas obchodów X rocznicy reprivatyzacji polskiego notariatu – Zakopane 13-15 września 2001 r.*, dostępny na http://www.krn.org.pl/ftp_x_szytk.html (09.01.2006 r.).

Ewentualne stworzenie takiego systemu w prawie polskim wymaga rozważenia wielu kwestii tak natury ogólnej, jak i szczegółowej. Do tych pierwszych należy przede wszystkim szersze zagadnienie dopuszczalnych form testamentów oraz sposobów zmiany i odwołania ich. Zauważyć także należy, że nieograniczona swoboda i brak formalnej kontroli faktu sporządzenia testamentu własnoręcznego może w praktyce doprowadzić do tego, że przepisy o rejestracji testamentów pozostaną martwe. Możliwość odwołania testamentu, np. notarialnego, w drodze sporządzenia testamentu własnoręcznego również podważa wiarygodność danych zawartych w rejestrze i celowość jego prowadzenia.

Do kwestii szczególnych należy natomiast określenie, jaki podmiot powinien prowadzić rejestr, czy ma on mieć zasięg ogólnokrajowy, czy też należy stworzyć rejestry regionalne, jaki podmiot powinien dokonywać rejestracji, jaki podmiot odpowiada za współpracę międzynarodową w omawianym zakresie, jakie czynności powinny podlegać rejestracji, jakie powinny być formalne wymogi rejestracji, jakie byłyby jej koszty i wreszcie, kto powinien mieć wgląd do rejestru za życia testatora.

Z uwagi na wymienione wyżej wątpliwości, wprowadzenie rejestru w Polsce w chwili obecnej jest chyba nieco przedwczesne. Wydaje się bowiem, że nie będzie w stanie realizować przypisanych mu funkcji, a zwłaszcza dawać pewności, iż zamieszczony w rejestrze dokument zawierający oświadczenie woli testatora jest rzeczywiście wiążący i np. wola ta nie zostanie później odwołana.

W załączniku do artykułu zestawiono tekst Konwencji Bazylejskiej w języku polskim i francuskim.

ZAŁĄCZNIK

**KONWENCJA RADY EUROPY Z DNIA 16 MAJA 1972 R.
O REJESTRACH TESTAMENTÓW
(KONWENCJA BAZYLEJSKA)**
(wyciąg)

Art. 1.

Państwa Strony niniejszej Konwencji podejmą się na jej podstawie ustanowienia systemu rejestracji testamentów mającego na celu ułatwienie stwierdzenia istnienia testamentu po śmierci testatora.

Art. 2.

W celu wprowadzenia w życie postanowień niniejszej Konwencji każde Państwo Strona ustanowi lub wskaże podmiot lub podmioty odpowiedzialne za dokonywanie wpisów przewidzianych postanowieniami niniejszej Konwencji, a także za rozpatrywanie wniosków o udzielenie informacji składanych w trybie art. 8.2 Konwencji.

Art. 3.

1. W celu ułatwienia współpracy międzynarodowej każde Państwo Strona wskaże podmiot krajowy, który bezpośrednio:

a) wystąpi od innego Państwa Strony o dokonanie wpisu zgodnie z art. 6 Konwencji;

Art. 1.

Les Etats contractants s'engagent à établir, selon les dispositions de la présente Convention, un système d'inscription des testaments, afin de faciliter, après le décès du testateur, la découverte de son testament.

Art. 2.

Pour l'application de la présente Convention, chacun des Etats contractants créera ou désignera un organisme unique ou plusieurs organismes qui seront chargés des inscriptions prévues par la Convention et qui répondront aux demandes de renseignements présentées conformément au paragraphe 2 de l'article 8.

Art. 3

1. En vue de faciliter les liaisons internationales, chacun des Etats contractants devra désigner un organisme national qui, par la voie directe:

a) fera procéder, dans les autres Etats contractants, aux inscriptions prévues à l'article 6;

b) przyjmie i rozpatrzy wnioski o udzielenie informacji otrzymane od odpowiedniego podmiotu krajowego innego Państwa Strony, zgodnie z art. 8 Konwencji (...)

Art. 4.

1. Wpisowi do rejestru podlegają:

a) testamenty sporządzone urzędowo przed notariuszem, organem władzy publicznej lub inną osobą upoważnioną na mocy odpowiednich przepisów do ich sporządzania, a także inne testamenty urzędowo zdeponowane w organie lub u osoby upoważnionej przez przepisy do przyjmowania takich depozytów;

b) testamenty holograficzne, które zostały złożone u notariusza, organu władzy publicznej lub innej osoby upoważnionej przez przepisy do przyjmowania takich oświadczeń bez dokonania urzędowego aktu złożenia do depozytu, o ile przepisy prawa wewnętrznego przewidują taki depozyt. Testator może sprzeciwić się rejestracji, jeżeli przepisy prawa wewnętrznego nie zabraniają takiego sprzeciwu.

2. Odwołanie, unieważnienie i inne zmiany testamentu wpisane do rejestru, zgodnie z przepisami niniejszego artykułu, podlegają

b) recevra les demandes de renseignements provenant des organismes nationaux des autres Etats contractants et y donnera suite dans les conditions prévues à l'article 8.

Art. 4.

1. Devront faire l'objet d'une inscription dans un Etat contractant:

a) les testaments par acte authentique dressés par un notaire, une autorité publique ou toute personne, habilités à cet effet par la loi dudit Etat, ainsi que les autres testaments qui ont fait l'objet d'un acte officiel de dépôt auprès d'une de ces autorités ou personnes ayant qualité pour les recevoir en dépôt;

b) les testaments olographes qui, si la législation dudit Etat le permet, ont été remis à un notaire, à une autorité publique ou à toute personne, habilités à cet effet par la loi dudit Etat, sans qu'un acte officiel de dépôt ait été dressé. Si la législation de cet Etat ne l'interdit pas, le testateur pourra s'opposer à l'inscription.

2. Devront également faire l'objet d'une inscription, s'ils revêtent une forme qui, selon le paragraphe précédent, entraînerait l'inscription, le retrait, la révocation et les autres modifications des testaments inscrits conformément au présent article.

wpisowi do rejestru, jeżeli są sporządzone w formie, na mocy której wpis do rejestru jest wymagany na podstawie poprzedzającego paragrafu.

3. Każde Państwo Strona może wyłączyć stosowanie niniejszego artykułu w stosunku do testamentów zdeponowanych w organach wojskowych

Art. 5.

1. Wpis powinien być dokonany na żądanie notariusza, organu władzy publicznej lub osoby, o której mowa w art. 4.1 Konwencji.

2. Niemniej jednak każde Państwo Strona może postanowić, że wniosek o dokonanie wpisu może być w szczególnych sytuacjach i po spełnieniu przesłanek przewidzianych w prawie wewnętrznym złożony przez testatora.

Art.6.

1. Wpis nie jest uzależniony od narodowości czy miejsca pobytu testatora.

2. Na żądanie testatora notariusz, organ władzy publicznej lub osoba, o której mowa w art. 4.1 Konwencji, może żądać wpisu do rejestru nie tylko w państwie, w którym testament został sporządzony lub zdeponowany, ale także, za pośred-

3. Chacun des Etats contractants aura la faculté de ne pas appliquer les dispositions du présent article aux testaments déposés auprès des autorités militaires.

Art. 5

1. L'inscription devra être faite à la requête du notaire, de l'autorité publique ou de la personne, visés au paragraphe 1 de l'article 4.

2. Toutefois, chacun des Etats contractants pourra prévoir que la demande d'inscription, dans des cas spéciaux déterminés par sa législation et dans les conditions fixées par celle-ci, pourra être faite par le testateur.

Art. 6

1. L'inscription n'est soumise, en ce qui concerne le testateur, à aucune condition de nationalité ou de résidence.

2. A la demande du testateur, le notaire, l'autorité publique ou la personne visés à l'article 4 feront procéder à l'inscription non seulement dans l'Etat ou le testament aura été dressé où déposé, mais également, par l'intermédiaire des organismes nationaux, dans les autres Etats contractants.

nictwem organów krajowych, w innej Umawiającej się Stronie.

Art. 7.

1. Wniosek o wpis powinien zawierać co najmniej:

a) imię i nazwisko testatora lub spadkodawcy (ewentualnie nazwisko rodowe);

b) datę i miejsce (a jeśli nieznane – kraj) urodzenia;

c) adres lub zadeklarowane miejsce zamieszkania;

d) naturę i datę sporządzenia czynności, która ma podlegać wpisowi;

e) nazwisko i adres notariusza, organu władzy publicznej lub osoby, przed którą sporządzono czynność lub u której została ona złożona.

2. Informacja podlega wpisowi do rejestru w formie określonej przez każde Państwo Stronę.

3. Czas trwania wpisu powinien być określony przez przepisy prawa wewnętrznego każdego Państwa Strony.

Art. 8.

1. Wpis pozostaje niejawnym przez czas życia testatora.

2. Z chwilą śmierci spadkodawcy każda osoba legitymująca się aktem zgonu spadkodawcy lub innym dokumentem dokumentują-

Art. 7.

1. La demande d'inscription contiendra au moins les indications suivantes:

a) nom de famille et prénoms du testateur ou disposant (y compris, s'il y a lieu, le nom de jeune fille);

b) date et lieu (ou si le lieu n'est pas connu, le pays) de naissance;

c) adresse ou domicile déclaré;

d) dénomination et date de l'acte dont l'inscription est requise;

e) nom et adresse du notaire, de l'autorité publique ou de la personne qui a reçu l'acte ou le détient en dépôt.

2. Ces données devront figurer dans l'inscription sous la forme déterminée par chaque Etat contractant.

3. La durée de l'inscription pourra être fixée par la législation de chacun des Etats contractants.

Art. 8.

1. L'inscription doit rester secrète du vivant du testateur.

2. Après le décès du testateur, toute personne pourra, sur présentation d'un extrait de l'acte de décès ou de tout autre document justifiant du décès, obtenir les renseignements visés à l'article 7.

3. Si le testament a été rédigé par deux ou plusieurs personnes,

cym zgon może żądać informacji określonej w art.7 Konwencji.

3. Niezależnie od postanowień paragrafu pierwszego, w razie sporządzenia testamentu przez dwie lub więcej osób, przepisy paragrafu 2 stosuje się z chwilą śmierci którejkolwiek z testatorów.

Art. 9.

W zakresie opisanym niniejszą Konwencją usługi między Państwami Stronami świadczone są nieodpłatnie.

Art. 10.

Niniejsza Konwencja nie narusza postanowień prawa wewnętrznego co do ważności testamentów i innych czynności przewidzianych w niniejszej Konwencji

Art. 11.

Każde Państwo Strona może, na zasadach określonych w prawie wewnętrznym, rozszerzyć przewidziany w niniejszej Konwencji system rejestracji na wszystkie testamenty nieprzewidziane w art. 4 lub inne czynności wywierające skutki w sferze spadkobrania. W takim przypadku art. 6.2 Konwencji stosuje się.

les dispositions du paragraphe 2 du présent article s'appliqueront lors du décès d'un des testateurs, nonobstant les dispositions du paragraphe 1.

Art. 9.

Les services rendus entre les Etats contractants en application des dispositions de la présente Convention sont fournis gratuitement.

Art. 10.

La présente Convention ne porte pas atteinte aux règles qui, dans chacun des Etats contractants, concernent la validité des testaments et autres actes visés par la présente Convention.

Art. 11.

Chacun des Etats contractants aura la faculté d'étendre, dans les conditions qu'il établira, le système d'inscription prévu par la présente Convention à tout testament non visé à l'article 4 ou à toute autre disposition pouvant avoir une incidence sur la dévolution d'une succession. Dans ce cas, notamment les dispositions du paragraphe 2 de l'article 6 seront applicables.